

بررسی عوامل اجتماعی موثر بر میزان گرایش به شبکه‌های اجتماعی

(مطالعه موردی دانشجویان دانشگاه پیام‌نور کوهپایه)

محبوبه پاینده^{۱*}

عضو هیات علمی دانشگاه پیام نور

Mahboob25423@yahoo.com

چکیده:

شبکه‌های اجتماعی، از مهم‌ترین و مدرن‌ترین ابزارها و رسانه‌های ارتباط جمعی هستند که نقش جدی و تأثیرگذار این گونه پایگاه‌های اینترنتی را در اطلاع‌رسانی سریع و گسترده نمی‌توان نادیده گرفت. هدف از انجام تحقیق حاضر، بررسی عوامل اجتماعی بر میزان گرایش به شبکه‌های اجتماعی در بین دانشجویان دانشگاه پیام نور است. روش تحقیق از نوع پیمایشی - توصیفی می‌باشد. متغیرهای مستقل تحقیق شامل: محیط آموزشی، محیط خانواده، دوستان، منطقه سکونت و متغیر وابسته نیز گرایش به شبکه‌های اجتماعی می‌باشد. جامعه آماری تحقیق، دانشجویان دانشگاه پیام نور مرکز کوهپایه در سال ۱۳۹۳ می‌باشند که از بین آنها ۱۰۰ نفر به عنوان حجم نمونه تحقیق، با روش نمونه‌گیری تصادفی انتخاب شدند. در این پژوهش از پرسشنامه‌ای که محقق ساخته، برای گردآوری اطلاعات کمک گرفته شده است که اعتبار و روایی گوینده‌ها نیز تایید شد. جهت تحلیل داده‌ها از نرم افزار SPSS استفاده شده است. یافته‌های تحلیل آماری نشان می‌دهد که فرضیه‌های: محیط آموزشی، دوستان، منطقه سکونت در گرایش دانشجویان به شبکه‌های اجتماعی رابطه معناداری دارند و فرضیه محیط خانواده در گرایش دانشجویان به شبکه‌های اجتماعی رابطه معناداری ندارد.

کلیدواژه‌ها: شبکه اجتماعی، محیط آموزشی، فضای مجازی، رابطه اجتماعی

The Survey Social Factors Effects to Attend of Social Networks (The Case Study: Student of Payamnoor University)

Abstract:

Social networks are the most modern tools and media in a serious role and influence of these sites in a quick and comprehensive information can not be attention. The aim of the present study was to investigate the social factors on the social networking trend among students is the PNU. The research is a descriptive survey.

Independent variables include: learning environment, family, friends, place of residence and the dependent variable is social networks. The population of the study, Payamnoor University message in ۲۰۱۴ which destroyed them as a sample size of ۱۰۰ individuals, were selected by random sampling method. In this study, the researcher made questionnaire to gather information to help item also approved credit. The apply spss software for data analysis. Data analysis shows that the hypotheses: the learning environment, school, place of residence at student orientation to social networks and the assumption of a significant relationship between family environment is a significant relationship between students' tendency to social networks.

Keywords: Social Network, Learning Environment, Cyberspace, Relationships Social

مقدمه:

از مهم‌ترین اهداف کاربران برای پیوستن به شبکه‌های اجتماعی مجازی پیگیری روابط دوستی و فامیلی و وابستگی‌های خانوادگی است که در این بخش انگیزه انسجام‌بخشی اجتماعی نامیده می‌شود. از آنجا که روابط گروهی در سنین نوجوانی و جوانی از اهمیت خاصی برخوردار بوده و همسالان اوقاتی از شبانه‌روز را در فضای آموزشی، ورزشی، کاری و تفریحی با هم می‌گذرانند در ایجاد الگوی رفتاری یک‌دیگر نقش مهمی ایفا می‌کنند، چنانچه اظهارات کاربران نیز حاکی از آن است که حضور جوانان در شبکه‌های اجتماعی مجازی، به دنبال فشار گروه دوستان و به انگیزه همکاری و هم‌نوایی با آنان انجام شده‌است. بنابراین یکی از دلایل عضویت در شبکه‌های اجتماعی مجازی، حس تعقل به یک گروه، بودن در میان آنان و عضو آنها تلقی شدن است. در سایه تعاملات شبکه‌ای به رغم فاصله فیزیکی، نزدیکی عاطفی اعضا نیز احساس می‌شود.

می‌توان مطمئن بود که دوستان قدیمی محفوظ‌اند و شاید هم از همیشه نزدیک‌تر شده‌اند. علاوه بر این، انتخاب‌گری و گزینش‌گری کاربر فرصت تعامل اجتماعی خارج از تیررس والدین و استقلال در روابط اجتماعی را متفاوت از هنجارهای جامعه به ویژه برای کاربران کم سن و سال فراهم می‌کند.

از صحبت‌های کاربران چنین استنباط می‌شود که روابط شبکه‌ای برای بسیاری از جوانان حکم تداوم، تحکیم و تکمیل فعالیت‌های واقعی را دارد. ضمن آنکه ظرفیت‌های تنوع شبکه از جمله گفتگو، بازی‌های متعدد، تبادل موسیقی، محتوا، عکس و ... در بسط کمیت روابط و ارتقای کیفیت آن‌ها نقش به‌سزایی دارد. از نگاه کاربران جوان مشارکت‌کننده در این پژوهش، شبکه‌های اجتماعی فرصت تفنن و شوخی با دوستان را فراهم آورده و از این راه فضایی مفرح و شاد

برای گذراندن وقت و رفع خستگی تلقی می‌گردد. به زعم این کاربران با بهره‌گیری از فضای شبکه، تجربه فراغتی مشترک و لذت‌بخشی که سازگار با گرایش‌های دوران جوانی است با انگیزه شخصی، انتخاب و در کنار فعالیت‌های روزمره دنبال می‌شود.

هم‌چنین خود واقعی و دلخواه کاربر، در قالب رفتار ارتباطی و اعلام نظرانی که در جامعه واقعی برای حفظ ظاهر و همراهی با دیدگاه‌های مسلط، هنجارهای اجتماعی موجود کمتر و یا اصلاً بروز داده‌نشده‌اند فارغ از هرگونه فشار فرصت عرضه می‌یابند. از این رو برای عده زیادی از اعضا، فعالیت در شبکه، اطلاعات‌یابی نامحدود، کنجکاوی در زندگی دوستان و آشنایان، سرگرمی در دسترس، تفریحی کم‌هزینه و گاهی منشاء اثر که از یک سو به شادی، رضایت و تجدید روحیه کاربر از سوی دیگر به اعتماد به نفس و حس توانمندی به عاملیت فردی وی می‌انجامد. هم‌چنین در برخی موارد تلاش جمعی را به منظور نیل به حقیقت رغم می‌زند. به طور مثال، انتشار اخبار، ایده‌ها، قیاس و تطبیق شنیده‌ها و مستندات تصویری، در بین اعضا به واکنش سریع و صریح جمعی نسبت به برخی از مسائل شده به گونه‌ای از کنترل غیر رسمی از پایین به بالا را در جامعه جاری و ساری می‌کند. بنابراین تمام ساعاتی را که این جوانان در این شبکه‌ها سپری می‌کنند را نمی‌توان وقت‌گذرانی بیهوده محسوب کرد.

این فعالیت مجازی دائم و یا حاشیه‌ای برای جوانان مجردی که با انواع استرس‌ها و اضطراب‌های دوران تحصیل، سربازی، بازارکار و ... درگیر هستند و یا جوانانی که در دوران گذار از وضعیت مجرد به تاهل هستند و به تازگی با به عهده‌دار شدن وظایف شغلی و مسئولیت‌های خانوادگی در شرایط اقتصادی امروز، برای تامین هزینه‌های زندگی، فعالیت‌های تفریحی آنان محدود شده‌است جایگاه ویژه‌ای می‌یابد. بنابراین انتخاب آزادانه، میزان مشارکت با میل و رغبت در جمع دوستان، خود بودن و یا گمنام بودن اعضا در میان جستجوی صفحات گفتگوها و اظهارنظرها، تبادل بی‌پرده احساسات و نظرها تعدیل و تشویق‌ها و دلپرها بدون مشکلات اجتماعی که گاه در ابرازنظر رودررو دیده می‌شود کنشگری و رضایت‌مندی جوانان را تحت‌الشعاع قرار داده و از مهم‌ترین محرک‌ها برای تداوم فعالیت کاربران محسوب می‌شود.

بنابراین دیده می‌شود در فضای شبکه، برخی از کاربران جوان به انگیزه زندگی به سبک مورد علاقه خود، که در فضای واقعی قدرت اعمال آنرا ندارند و با دنبال کردن شکل متفاوتی از روابط گسترده‌تر، در فضای وسیع‌تر با افراد بیشتر، به عضویت و مشارکت در شبکه‌های اجتماعی مجازی روی می‌آورند. همراه بودن با مهارت‌های روز دنیا نیز از جمله محرک‌هایی است که جوانان بسیاری را به فعالیت در این شبکه‌ها رهنمون می‌کنند. از این رو عاملی در عرصه فعالیت‌های شخصی تعاملات اجتماعی، محیط تحصیلی و حرفه‌ای، کسب توانمندی‌ها، استانداردها و مهارت‌های قرن بیست و یکم و در نهایت تجربه زیست یک زندگی مدرن تحقق یافته و به منظور ایجاد لذت و رضایت بیشتر، تداوم می‌یابد. اما در این میان مراقبت و نظارت والدین، بر شبکه روابط دوستی، امور تحصیلی، ازدواج و اشتغال جوانان و پیوندهای اجتماعی و خویشاوندی و محله‌ای، هنجارهای اجتماعی، مذهبی و حتی طبقه‌ای موجود، از نظر جوانان محدودیتی تلقی می‌شود که با گسترش دامنه تعاملات و ارتباطات شبکه‌ای با افراد غیر هم‌جنس، غیر هم‌کیش، هم وطن و هم مسلک به اصطلاح دور زده می‌شوند تا بر گزینش‌گری، اکان کنش‌گری نامحدود، حس تجربه‌گرایی، گریز از کنترل و نو خواهی نسل جوان در عصر جدید مهر تاییدی باشند.

بیان مسئله :

فضای مجازی دنیای وسیع و پیچیده‌ای است که گروه‌ها و افراد مختلف با گرایش‌ها، باورها و اعتقادات گوناگون در آن زندگی می‌کنند. واژه «زندگی» در این فضا به اشتباه به کار نرفته‌است چرا که این دنیا توأمان و همگام با دنیای واقعی و شاید بیشتر بر وجود آدمی و باورهایش اثر می‌گذارد. فضای مجازی مکانی است که فرد می‌تواند فعالیت‌های دنیای واقعی خود را وارد کند. از خصوصیات بارز این فضا بی‌مکانی و بی‌زمانی است. از بین رفتن فاصله مکانی و افزایش بی‌سابقه توان انسان‌ها برای مبادله و مراوده با یکدیگر فرایند هویت‌یابی جمعی افراد را دگرگون کرده‌است (منتظر قائم، ۱۳۸۱).

از سوی دیگر تکنولوژی‌های نوین و فناوری اطلاعات منجر به تغییرات و دگرگونی‌های بسیاری در زندگی بشر شده و از این طریق منشأ تحولات عمده‌ای در دانسته‌های بشری گردیده، در عصر ارتباطات الکترونیک مفاهیم نیز دچار تغییر و تحول شده‌اند که یکی از این مفاهیم که دچار تغییر و تحولات گسترده شده، مفهوم «هویت» است. تحولات الکترونیک این مفهوم را از حالت بسته و چهارچوب بندی شده سنتی خارج ساخته‌است. تکنولوژی‌های نوین ارتباطی سراسر جهان را فراگرفته‌اند و از طریق شبکه‌های جهانی و ایجاد جوامع شبکه‌ای ارتباطات دوسویه و تعاملی را بین مخاطبان این فضا شکل داده‌اند. در این میان هویت در این فضا به عنوان عامل سازمان‌دهنده در جوامع اطلاعاتی به طور برجسته‌ای حائز اهمیت است و از این طریق یعنی با ابراز هویت در محیط‌های مجازی به شیوه‌های مختلف و متنوع، جوامع مجازی سازمان‌دهی می‌شوند و امکان و فرصتی برای ابراز و اظهار خود به دست می‌آورند. در جهان امروزی، شبکه‌های اجتماعی یکی از مهم‌ترین ارکان اطلاع‌رسانی و فرهنگ‌سازی هر جامعه به شمار می‌آید. این شبکه‌ها به افراد جامعه کمک می‌کند تا در مسیر و خط‌مشی معین خود موفق‌تر و با آگاهی و اطلاعات بیشتری حرکت کنند. شبکه‌های اجتماعی دارای کارکردهای متفاوت و متعدد، در دو بعد مثبت و منفی هستند. این شبکه‌ها می‌تواند به افراد کمک کند تا در مسیر درست و صحیح حرکت کنند و بستر پیدایش هنجارها و ارزش‌های تازه اجتماعی و تغییر

در شیوه رفتار افراد را فراهم نمایند که می توان به نقش رسانه ها در پیدایش عادات تازه، شکل گیری فرهنگ های جدید منطقه ای و جهانی و تغییر در رفتار و خلق و خوی انسان نیز اشاره نمود. اینترنت، یکی از رسانه های مهم و امروزی است که نقش مهمی در ارتباطات جمعی و فرامنطقه ای ایفا می کند. این پدیده مرزهای جغرافیایی را در نوردیده و با سرعت زیاد در اطلاع رسانی و تبادل اطلاعات و ایجاد حلقه های ارتباطی ایفای نقش می کند. شبکه های اجتماعی از مهم ترین و مدرن ترین ابزارها و رسانه های ارتباط جمعی اند. نقش جدی و تأثیرگذار این گونه پایگاه های اینترنتی و در اطلاع رسانی سریع و گسترده، جایگاه ویژه ای را برای این دسته از پایگاه ها به وجود آورده است. یکی از پیامدها و نتایج مهم حضور و مشارکت کاربران در این شبکه ها، فراهم آوری زمینه مشارکت های جمعی و بحران ها و یا در نقطه مقابل، مهار آن است (اکبری، ۱۳۸۹).

افراد در قالب شبکه های اجتماعی می توانند هویتی کاملاً دلخواه داشته باشند و بر پایه همان هویت خود ساخته و البته بعضاً دروغین، ارتباط مجازی خود را با دیگران گسترش دهند. جنبه های مختلف این هویت کاملاً در اختیار فرد است و بدون نگرانی از واقعیت ها و ارزیابی دیگران، فرد می تواند هر چه را که می خواهد، در این هویت منعکس کند. شبکه های اجتماعی، با قابلیت های که در اختیار فرد قرار می دهد مانند ایجاد محیطی شخصی، انتخاب دوستان، آزادی در بیان نظرات و مخالفت با نظرات دیگران، آزادی در استفاده از تفریحات مختلف و... حسی از کنترل شخصی و اراده فردی را به کاربر خود منتقل می کند. این آزادی عمل و حس کنترل، یکی از اصلی ترین دلایل گرایش افراد بخصوص جوانان به شبکه های اجتماعی است.

تحقیق حاضر با هدف بررسی عوامل اجتماعی بر میزان گرایش به شبکه های اجتماعی در بین دانشجویان دانشگاه پیام نور می پردازد، عدم بی توجهی برخی از والدین به چالش های جوانان و هم صحبت نشدن با آنان در موضوعات پیشروی و به نوعی به حساب نیابردن وی در خانواده موجب گوشه گیری فرد جوان گردیده که جهت جبران این کمبود به گذراندن اوقات تنهایی خود با گروه همسالان یا روی آوردن و استفاده از تلویزیون و بازی های کامپیوتری می پردازد که در صورت بی محتوا بودن این برنامه ها و تکرار بازی ها باعث به تکاپو افتادن فرد برای رهایی از این تنهایی و یافتن شیوهی جدید برای سرگرم کردن خود می انجامد. با توجه به پیشرفت تکنولوژی و سهل و آسان بودن دسترسی به رایانه و گوشی های قابلیت دار، نرم افزارها و برنامه های پشتیبانی کننده در دنیای امروز خود به خود امکان گرایش و عضویت در انواع شبکه های اجتماعی فراهم می آید و جوانان دورمانده از مصاحبت با افراد خانواده و دوستان شایسته، تشویق به استفاده از این شبکه ها بدون توجه به پیامدها و اثرات مفید و مضر آن می گردند. با توجه به گرایش روز به روز دانشجویان و جوانان به این شبکه ها و استفاده های گوناگون از آن ما را بر آن می دارد تا با بررسی و علت یابی عوامل گرایش، ریشه ی کمبودها و کاستی های این نسل را جستجو کرده و از روی آوری به این شبکه ها که به دلیل جبران برخی از کمبودها و مسائل خانوادگی و اجتماعی توسط جوانان صورت می گیرد و موجب پر نمودن کاذب این شکاف می گردد جلوگیری کرد. با ایجاد فضای سالم برای جوانان و به خصوص دانشجویان محیطی فراهم آوریم که جوانانمان با شناخت معایب و محاسن این شبکه ها در صورت استفاده از آن در جهت پیشرفت و ارتقاء سطح علمی خود استفاده کنند نه کاستی های اجتماعی و خانوادگی خود را با این شبکه ها پر کنند. بنابراین در این تحقیق بر آنیم که چه عوامل اجتماعی باعث گرایش دانشجویان به شبکه های اجتماعی می گردد؟

پیشینه تحقیق:

گوستا و مش (۲۰۱۲) در پژوهشی تحت عنوان «تأثیر اینترنت بر کیفیت ارتباط نوجوانان» نشان داد که ارتباط اینترنتی و میزان استفاده از این فن آوری به صورت منفی با ادراک نوجوانان از کیفیت ارتباط با فامیل رابطه دارد. یافته ها نشان می دهند که نوجوانانی که معمولاً از اینترنت استفاده می کنند با والدین خود دچار مشکل هستند و این مسئله بر کیفیت ارتباط آن ها اثر می گذارد. دانش آموزان در تمام سنین ممکن است تا حد نزول نمره های درسی و به هم خوردن روابط دوستانه آن ها در اینترنت زمان صرف کنند (بی نام، ۲).

چی هونگ و همکارانش (۲۰۰۵) در پی کشف متغیرهای تأثیرگذار در اعتیاد اینترنتی دانشجویان تایوانی به این نتیجه رسیدند که پسران بیشتر از دختران به اعتیاد اینترنتی دچار هستند، عمده اعتیاد آن ها به بازی های اینترنتی است. همچنین سن دانشجویان پسر، پایه تحصیلی آنان با اعتیاد اینترنتی آنان رابطه معنی داری نشان می دهد (بی نام، ۲).

علیزاده و ایزدی (۱۳۹۰)، تحقیقی با عنوان «بررسی عوامل مؤثر بر گرایش جوانان به چت در شهر بابل» به روش پیمایشی انجام دادند. نتایج گویای این موضوع است که هرچه قدر گرایش به دوست یابی های موقت نظیر توجه به جنس مخالف بیشتر باشد به همان میزان گرایش به چت کردن نیز افزونتر می شود. هرچه والدین در خصوص مباحث رایانه ای به ویژه چت کردن اطلاع چندانی نداشته باشند گرایش به چت کردن افزایش می یابد. هرچه فرد برای تنوع گرایی ارزش بیشتری قابل شود به همان میزان گرایش به چت کردن نیز افزایش می یابد. ناشناس بودن و عدم کشف هویت فرد از سوی دیگران

برگرایش به چت کردن جوانان موثر و دارای بستگی بالا و مثبتی است. هزینه پایین چت کردن بر گرایش به چت کردن جوانان مؤثر و دارای همبستگی بالا و مثبتی است و نهایتاً اینکه پایین بودن ریسک خطر گرفتاری در چت بر گرایش به چت کردن جوانان مؤثر و دارای همبستگی بالا و مثبتی است (بی‌نام، ۳). یاسمی‌نژاد، آزادی و امویی (۱۳۹۰) در پژوهش خود به این نتیجه دست یافتند که فضای مجازی می‌تواند امنیت اجتماعی را مورد تهدید قرار دهد، زیرا اینترنت با وجود این که می‌تواند به عنوان ابزاری قدرتمند در عرصه اطلاع‌رسانی به کار گرفته شود تا آن‌جا که گاهی از آن به عنوان انفجار اطلاعات هم نام برده می‌شود، ولی این فناوری مدرن با تمام فوایدی که دارد، تهدیدها و خطرهایی نیز برای جامعه و بشر داشته است. به طوری که امروزه، بخش عمده‌ای از جرایم مربوط به حوزه کامپیوتر، اینترنت و فضای مجازی است که امنیت اجتماعی را هدف قرار داده‌اند (بی‌نام، ۳).

کازم مزینانی تحقیقی را در خصوص استفاده از شبکه‌های اجتماعی و هویت دینی کاربران را با استفاده از روش پیمایشی مورد انجام داده است. این پژوهش، در دانشگاه‌های سطح شهر تهران، و در بین دانشجویان رشته‌ها و دوره‌های مختلف تحصیلی، صورت گرفته است. تحلیل یافته‌های این مطالعه که هویت دینی کاربران در پنج حیطه: احساس، باور و اعتقاد، روابط صمیمی با خانواده، عملکرد آموزشی والدین در حوزه دین و پایبندی والدین به ارزش‌ها و اعتقادات دینی مورد بررسی و ارزیابی قرار می‌دهد، نشان از آن دارد که صرف حضور و استفاده از شبکه‌های اجتماعی مجازی بر تضعیف هویت دینی کاربران تأثیر معناداری ندارد؛ ولی نوع استفاده از این شبکه‌ها، از نظر استفاده کاربردی و یا تفریحی، مدت زمان طولانی حضور در این شبکه‌ها و همچنین هدف استفاده کاربران از این شبکه‌ها به علاوه طبقه و پایگاه اجتماعی آنان، در تضعیف هویت دینی کاربران و تمایل آنان در حرکت از هویت سنتی و اصیل دینی به سوی هویت بازتابی و مدرن تأثیرگذار بوده و حداقل این‌که هویت اصیل کاربران را در برخی از حیطه‌ها دچار تشکیک می‌کند. به نظر ایشان، پذیرش حضور در این شبکه‌ها، گریزناپذیر است؛ اما با یک آسیب‌شناسی جامع و برنامه‌ریزی درست و استفاده از همه ظرفیت‌های ارتباطی، می‌توان از آن به عنوان یک فرصت در جهت تقویت هویت دینی بهره جست (بی‌نام، ۳).

مبانی نظری :

اصطلاح شبکه‌های اجتماعی را برای نخستین بار جی‌ای بارنز در سال ۱۹۵۴ طرح کرد و از آن پس به سرعت به شیوه‌ای کلیدی در تحقیقات و مطالعات بدل گشت. در تئوری شبکه اجتماعی سنتی، یک شبکه اجتماعی به این صورت تعریف می‌شود که یک مجموعه‌ای از نهادهای اجتماعی که شامل مردم و سازمان‌ها که به وسیله مجموعه‌ای از روابط معنی‌دار اجتماعی به هم متصل‌اند و با هم در به اشتراک گذاشتن ارزش‌ها تعامل دارند. شکل سنتی خدمت شبکه اجتماعی بر انواع روابط هم‌چون دوستی‌ها و روابط چهره به چهره متمرکز است اما خدمات شبکه اجتماعی امروزه بیشتر بر جامعه مجازی آنلاین و ارتباطات کامپیوتر واسط متمرکز است (معمار، ۱۳۹۱).

در عصر فراصنعتی، قدرت در دست کسانی است که شبکه‌های ارتباطی و اطلاعاتی را در اختیار خود دارند (تافلر، ۱۳۷۶).

شبکه‌های اجتماعی اینترنتی پایگاه یا مجموعه پایگاه‌هایی هستند که امکانی فراهم می‌آورد تا کاربران بتوانند علاقه‌مندی‌ها، افکار و فعالیت‌های خودشان را با دیگران به اشتراک بگذارند و دیگران هم این افکار و فعالیت‌ها را با آنان سهیم شوند. یک شبکه اجتماعی، مجموعه‌ای از سرویس‌های مبتنی بر وب است که این امکان را برای اشخاص فراهم می‌آورد که توصیفات عمومی یا خصوصی برای خود ایجاد کنند، یا با دیگر اعضای شبکه ارتباط برقرار کنند، منابع خود را با آن‌ها به اشتراک بگذارند و از میان توصیفات عمومی دیگر افراد، برای یافتن اتصالات جدید استفاده کنند (Boyd & Ellison, ۲۰۰۷).

شبکه‌های اجتماعی، پیشینه‌ای به قدمت حیات بشر داشته و پیوندی آشکار با هم‌زیستی اجتماعی انسان‌ها در کنار یکدیگر دارند. آنچه قابلیت شبکه‌های اجتماعی عصر کنونی را از گذشته متمایز می‌سازد، بستر شکل‌گیری شبکه‌های اجتماعی و مکانیزم‌های ارتباطات درونی آن‌ها است. این قابلیت‌ها، توانایی تغییر در معادلات سنتی قدرت را نصیب این شبکه‌ها نموده است.

- برای تعریف شبکه‌های اجتماعی مجازی، ابتدا باید به تعریف مفاهیم شبکه و اینترنت پرداخت؛ چون از یک سو شبکه، نقش بنیادی در توصیف جامعه در عصر اطلاعات ایفا می‌کند و از سوی دیگر، شبکه‌های اجتماعی مجازی، صورت‌های تکامل یافته‌ی اینترنت است که از درون آن پدیدار شده است. «شبکه، مجموعه‌ای از نقاط اتصال یا گروه‌های به هم پیوسته است. نقطه اتصال یا گره، نقطه‌ای است که در آن یک منحنی خود را قطع می‌کند. این که نقطه اتصال چه چیزی است، مشخصاً به نوع شبکه‌های مورد نظر بستگی دارد». برای مثال، سیستم‌های تلویزیونی، استودیوهای تولید سرگرمی، مراکز گرافیک رایانه‌ای، گروه‌های خبری و دستگاه‌های متحرک تولید، ارسال و دریافت علائم شبکه جهانی رسانه‌های جدید هستند که کانون بیان فرهنگی و افکار عمومی در عصر اطلاعات می‌باشند (کاستلز، ۱۳۸۰).

به طور کلی در تعریف شبکه‌های اجتماعی می‌توان گفت شبکه‌های اجتماعی سایت‌هایی هستند که از یک سایت ساده مانند موتور جستجوگر با اضافه شدن امکاناتی مانند چت و ایمیل و امکانات دیگر خاصیت اشتراک‌گذاری را به کاربران خود ارائه می‌دهند. شبکه‌های اجتماعی، محل گردهمایی صدها میلیون کاربر اینترنت است که بدون توجه به مرز، زبان، جنس و فرهنگ، به تعامل و تبادل اطلاعات می‌پردازند. در واقع شبکه‌های اجتماعی برای افزایش و تقویت تعاملات اجتماعی در فضای مجازی طراحی شده‌اند. به طور کلی از طریق اطلاعاتی که بر روی پروفایل افراد قرار می‌گیرد مانند: عکس کاربر، اطلاعات شخصی و علایق (که همه این‌ها اطلاعاتی را در خصوص هویت فرد فراهم می‌آورد) برقراری ارتباط تسهیل می‌گردد. کاربران می‌توانند پروفایل‌های دیگران را ببینند و از طریق برنامه‌های کاربردی مختلف مانند ایمیل و چت با یکدیگر ارتباط برقرار کنند (Pemek & etal, ۲۰۰۹).

هابرماس نقش رسانه‌های جمعی و سایر نهادهای اطلاعاتی را در جامعه به عنوان سه کار اصلی تشکیل‌دهنده، محافظ و سالم‌سازنده حوزه عمومی برمی‌شمارد، منتهی اضافه می‌کند که در اواخر سده بیستم، حاکمیت مطلق اندیشه‌های مبتنی بر نفع‌پرستی بنگاه‌های اقتصادی، جهانی شدن اقتصاد، خصوصی‌سازی، مقرارت‌زدایی و تک‌قطبی شدن حاکمیت قدرت‌های بین‌المللی سبب نابودی حوزه عمومی شده است. هابرماس از این پدیده به عنوان «فنودالی‌سازی دوباره» نام می‌برد (وبستر، ۱۳۸۰). وی معتقد است که تظاهر این وضعیت از تغییرات در سیستم‌های ارتباط جمعی ناشی می‌شود. در طول سده بیستم، رسانه‌های جمعی به سازمان‌های سرمایه‌داری انحصاری تبدیل شده‌اند و از رهگذر آن سهم رسانه‌ها به عنوان ناشران معتبر اطلاعات در قلمرو حوزه همگانی کاهش و در حین این که به بازوی منافع سرمایه‌داری تبدیل شده‌اند، به سمت افکار عمومی فنودالی و فاصله گرفتن از فناوری و عرضه اطلاعات درست، تغییر ماهیت داده‌اند.

هابرماس برای بسط تئوری خود و تشریح کامل آن از مفهومی تحت عنوان «مدیریت اطلاعات» استفاده می‌کند و از مدیریت اطلاعات به عنوان نشانه‌ای از نابودی حوزه عمومی یاد می‌کند. او همچنین ترویج تبلیغات، اقناع، مدیریت افکار عمومی و رشد سرسام‌آور آگهی‌های بازرگانی را دلیلی بر غلبه غیرسازنده محتوای رسانه‌های جمعی و از میان رفتن حوزه عمومی می‌داند. به اعتقاد او این روند در نهایت به انقیاد افکار عمومی در تار و پود امور بی‌ارزش خواهد انجامید. در نهایت هابرماس سه جنبه از مدیریت اطلاعات را که شامل بسته‌بندی، ارباب و سانسور است، همراه با بازاریابی‌های دولت که آن روی دیگر چنین سکه‌ای می‌شناسد به عنوان عوامل عمده در نابودی حوزه عمومی بر اثر مدیریت اطلاعات تلقی می‌کند.

بنابراین، می‌توان گفت که هابرماس نسبت به نقش تکنولوژی‌های نوین ارتباطی و نظام اطلاع‌رسانی مدرن در تقویت حوزه عمومی و گفتگوهای آزاد و انتقادی، دیدگاه تاییدآمیزی ندارد، زیرا ارتباطات گسترده معاصر را حاوی مقدار زیادی اطلاعات تحریف‌شده می‌داند که بر اصول تجاری و سرگرمی‌هایی تکیه دارند که ابتدال و گریز از واقعیت، محتوای اصلی آنها را تشکیل می‌دهد. هابرماس رفع این معضل را در این می‌بیند که با گسترش عقلانیت ارتباطی و سیطره آن بر عقلانیت ابزاری زمینه‌ای ایجاد شود که در آن حوزه عمومی از رشد و پویایی لازم برخوردار شده به طوری که یک نوع وفاق تفاهمی بر سر اصول و قواعد جمعی عام حاصل شود که این امر خود زمینه‌ساز شکل‌گیری نوعی هویت جمعی عام افقانی، در سطح جهانی خواهد بود (Habermas, ۱۹۸۹).

گفتگو عنصر مرکزی حوزه عمومی هابرماس است. به عبارت دیگر از طریق گفتگو است که افکار عمومی شکل می‌گیرد و از این طریق حوزه عمومی می‌تواند به وظیفه اصلی خود یعنی نقد سیاست‌های دولت بپردازد و موجب عقلانی شدن آنها گردد. اما گفتگو در حوزه عمومی هنگامی نقش رهایی‌بخش خود را ایفا خواهد کرد که شرایط زیر برقرار باشند: (۱) عقلانی - انتقادی بودن محتوای گفتگو؛ (۲) گفتگو درباره موضوعات مدنی مشترک شهروندان نه موضوعات خصوصی؛ (۳) نادیده گرفتن تمایزات و تفاوت‌ها و در مقابل مشارکت افراد در گفتگوها همچون افراد برابر؛ (۴) محدود بودن فرآیند گفتگو به شکل‌گیری افکار عمومی و (۵) ترجیح یک حوزه عمومی یکپارچه، که رسیدن به وفاق در آن امکان‌پذیر باشد بر تنوع و تعدد حوزه‌های عمومی (Mcarthy, ۱۹۷۸).

شبکه اجتماعی:

سایت‌هایی هستند که از یک سایت ساده مانند موتور جستجوگر با اضافه شدن امکاناتی مانند چت و ایمیل و امکانات دیگر خاصیت اشتراک‌گذاری را به کاربران خود ارائه می‌دهند. شبکه‌های اجتماعی، محل گردهمایی صدها میلیون کاربر اینترنت است که بدون توجه به مرز، زبان، جنس و فرهنگ، به تعامل و تبادل اطلاعات می‌پردازند (سلطانی‌فر، ۱۳۸۹).

محیط خانواده:

محلی است که مجموعه‌ای از افرادی در کنار هم زندگی می‌کنند و معیار همزیستی و همبستگی آنها و چیز است: قرابت یا زوجیت.

دوست :

دوستی (Social Friend) اصطلاحی است که اشاره به توصیفی از سطح رابطه بین دو یا چند موجود اجتماعی دارد. رابطه دوستانه معمولاً شامل درک دوجانبه، احترام و محبت بوده و شامل همنشینی، معاشرت و گفتگوی انسان با افرادی که به آنها علاقه و محبت دارد، می‌شود. این دوستی و ارادت و محبت یا بی‌واسطه و مستقیم است و یا مجازی و نیازمند واسطی است که انسان به وسیله آن به دوست دستیابی داشته باشد.

منطقه مسکونی :

مسکن اسم مکان است بر وزن مَفْعَل به معنای محل آرامش و سکونت که از ماده سَكَن به معنی آرامش می‌آید و در اصطلاح به مکانی می‌گویند که انسان در آن زندگی می‌کند. در لغت نامه دهخدا مسکن چنین معنی شده: جای باشش و خانه، منزل و بیت، جای سکونت و مقام، جای آرام... مسکن یک مفهوم آماری است شامل محل زندگی و سکونت یک یا چند خانوار، و واحدمسکونی عبارت است از یک ساختمان یا قسمت مستقلی از ساختمان که محل سکونت یک یا چند خانوار معمولی باشد. مسکن و واحد مسکونی ممکن است به صورت انفرادی باشد یا جمعی، یعنی یک یا چند خانوار یک یا چند نفری را در برگیرد.

محیط آموزش :

به مکانی حقوقی یا غیر حقوقی که فرد جهت کسب مهارت در آنجا حضور می‌یابد و دارای کنش متقابل میان یادگیرنده و محیط اجتماعی است .

فرضیه‌های تحقیق :

- به نظر می‌رسد بین گرایش به شبکه‌های اجتماعی و پیشرفت خانواده رابطه معناداری وجود دارد.
- به نظر می‌رسد بین گرایش به شبکه‌های اجتماعی و نوع دوستان رابطه معناداری وجود دارد.
- به نظر می‌رسد بین گرایش جوانان به شبکه‌های اجتماعی و منطقه سکونت رابطه معناداری وجود دارد.
- به نظر می‌رسد بین گرایش جوانان به شبکه‌های اجتماعی و محیط آموزشی رابطه معناداری وجود دارد.

روش تحقیق :

روش گردآوری اطلاعات در این تحقیق، روش توصیفی و پیمایشی می‌باشد. و از نظر نوع هدف کاربردی است.

جامعه آماری و حجم نمونه:

جامعه آماری این پژوهش را دانشجویان دانشگاه پیام‌نور مرکز کوهپایه تشکیل می‌دهند. طبق آخرین آماردر آذرماه ۱۳۹۳، تعداد کل دانشجویان دانشگاه در سال تحصیلی ۹۴ - ۱۳۹۳، ۱۵۰۰ نفر بوده‌اند که با استفاده از فرمول حجم نمونه ۱۰۰ نفر را به عنوان حجم نمونه با روش نمونه‌گیری تصادفی انتخاب و پرسشنامه را بین آنان توزیع کرده‌ایم.

برای جمع‌آوری اطلاعات نیز از دو منبع استفاده شده‌است:

الف) کتابخانه:

در مبحث پیشینه تحقیق و مبانی نظری از کتاب، مقاله و ... بهره گرفته‌ایم.

ب) پرسشنامه:

برای گردآوری بخش دیگری از اطلاعات از پرسشنامه استفاده شده است. پرسشنامه از نوع محقق ساخته‌است که سوالات آن به تأیید اساتید فن (اعتبار صوری) رسیده است و روایی آن سنجیده شده و در بین پاسخگویان توزیع شده است.

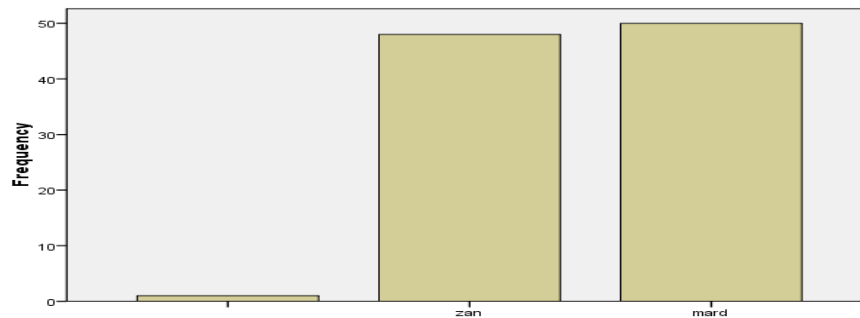
جدول ۱: ضریب پایایی عوامل اجتماعی مؤثر به شبکه‌های اجتماعی

متغیر	ضریب پایایی (الفای کرونباخ)
محیط خانواده	۰,۷۶
دوستان	۰,۷۳
منطقه مسکونی	۰,۸۰
محیط آموزشی	۰,۷۱

یافته‌ها:

_توزیع پاسخگویان به تفکیک جنسیت :

جنسیت	فراوانی	درصد فراوانی	درصد تجمعی
زن	۴۹	۴۸,۵	۱,۰
مرد	۵۰	۵۰,۵	۴۹,۵
مجموع	۹۹	۱۰۰,۰	۱۰۰,۰

نمودار ۱. فراوانی جنسیت

با توجه به اطلاعات جدول ۲، ۵۰,۲ درصد از پاسخگویان مذکر و ۵۰ درصد دیگر مونث می‌باشند. به علت تکمیل نمودن پرسشنامه توسط یکی از دانشجویان دختر درصد فراوانی ۴۸,۵ برای خانم‌ها و برای آقایان ۵۰,۵ می‌باشد.

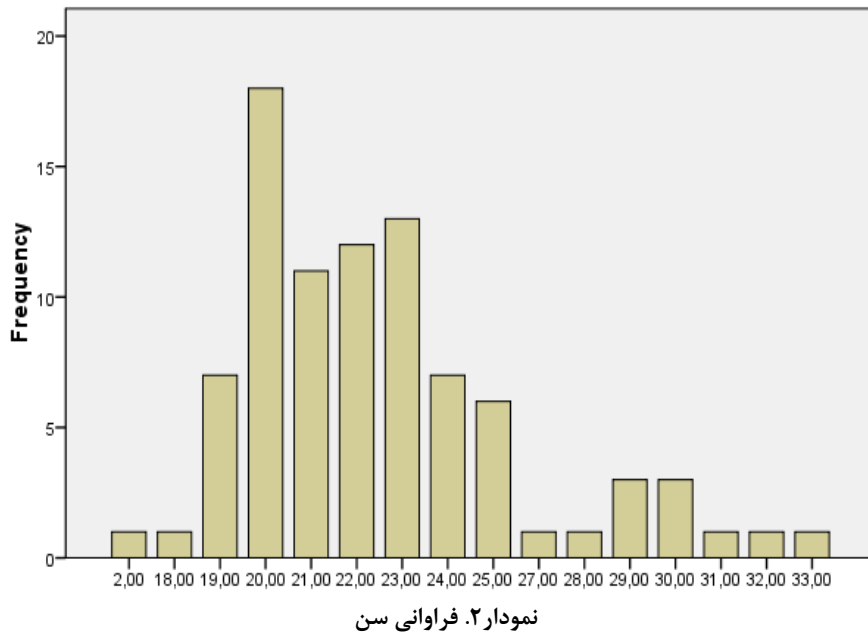

- توزیع به تفکیک سن دانشجویان :

جدول ۳. فراوانی سن

تعداد متغیر	فراوانی	درصد	درصد فراوانی	درصد تجمعی
۱۸	۱	۱,۰	۱,۱	۲,۳
۱۹	۷	۷,۱	۸,۰	۱۰,۳
۲۰	۱۸	۱۸,۲	۲۰,۷	۳۱,۰
۲۱	۱۱	۱۱,۱	۱۲,۶	۴۳,۷
۲۲	۱۲	۱۲,۱	۱۳,۸	۵۷,۵
۲۳	۱۳	۱۳,۱	۱۴,۹	۷۲,۴
۲۴	۷	۷,۱	۸,۰	۸۰,۵
۲۵	۶	۶,۱	۶,۹	۸۷,۴
۲۷	۱	۱,۰	۱,۱	۸۸,۵
۲۸	۱	۱,۰	۱,۱	۸۹,۷
۲۹	۳	۳,۰	۳,۴	۹۳,۱
۳۰	۳	۳,۰	۳,۴	۹۶,۶
۳۱	۱	۱,۰	۱,۱	۹۷,۷
۳۲	۱	۱,۰	۱,۱	۹۸,۹
۳۳	۱	۱,۰	۱,۱	۱۰۰,۰
مجموع	۸۷	۸۷,۹	۱۰۰,۰	
گمشده	۱۲	۱۲,۱		
۹۹	۹۹	۸,۰		

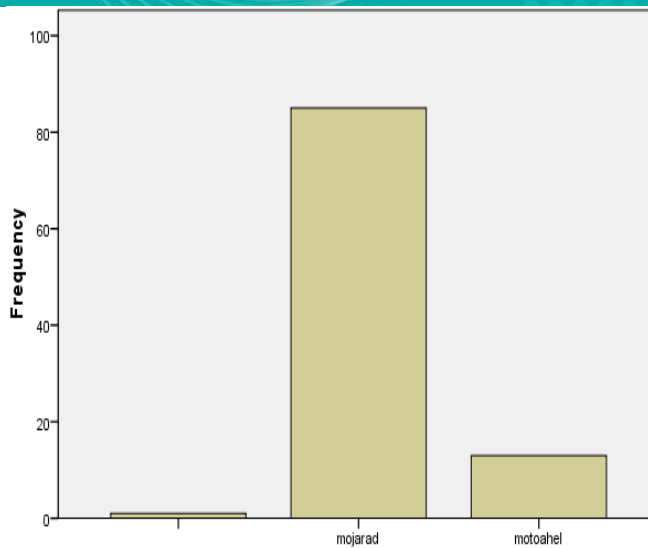

همانطور که طبق جدول ۳ مشاهده می کنید، فراوانی سنی دانشجویان شرکت کننده در این پژوهش از ۱۸ سال تا ۳۳ سال می باشد. که بیشترین رده سنی پاسخگویان مربوط به گروه سنی ۲۰ سال می باشد. و ۱۲٪ از ثبت سن خود به دلایل مختلف خوداری کرده اند.

- توزیع به تفکیک وضعیت تاهل دانشجویان :

جدول ۴. فراوانی وضعیت تاهل

وضعیت تاهل	فراوانی	درصد	درصد فراوانی	درصد تجمعی
متاهل	۱۳	۱۳,۱	۱۳,۱	۱۰۰,۰
مجرد	۸۵	۸۵,۹	۸۵,۹	۸۶,۹
مجموع	۹۹	۱۰۰,۰	۱۰۰,۰	

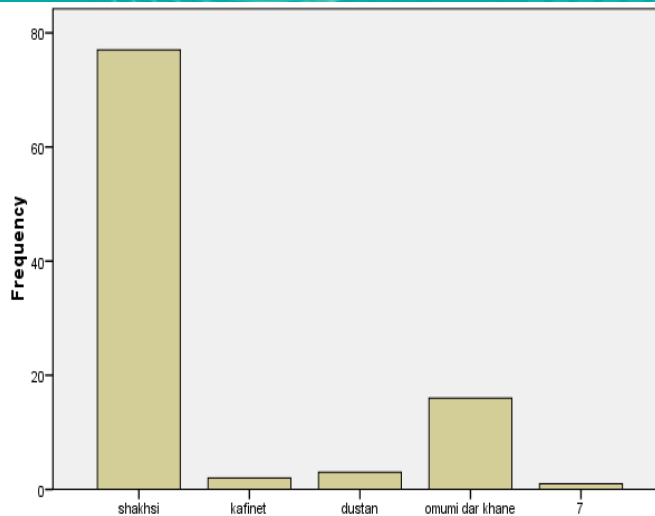
نمودار ۳. فراوانی وضعیت تاهل

در جدول ۴ وضعیت تاهل دانشجویان پاسخگو مشخص می‌گردد که درصد فراوانی ۸۵٫۹ را برای دانشجویان مجرد و درصد فراوانی ۱۳٫۱۰ را برای دانشجویان متاهل نشان می‌دهد که نمایانگر بالا بودن تعداد دانشجویان مجرد در جامعه آماری نیز می‌باشد.

- توزیع به تفکیک نوع دسترسی دانشجویان به کامپیوتر :

جدول ۵: نوع دسترسی دانشجویان به کامپیوتر

نوع دسترسی به کامپیوتر	فراوانی	درصد	درصد فراوانی	درصد تجمعی
شخصی	۷۷	۷۷٫۸	۷۷٫۸	۷۷٫۸
کافی نت	۲	۲٫۰	۲٫۰	۷۹٫۸
دوستان	۳	۳٫۰	۳٫۰	۸۲٫۸
استفاده عمومی در دانشگاه	۱۶	۱۶٫۲	۱۶٫۲	۹۹٫۰
مجموع	۹۹	۱۰۰٫۰	۱۰۰٫۰	

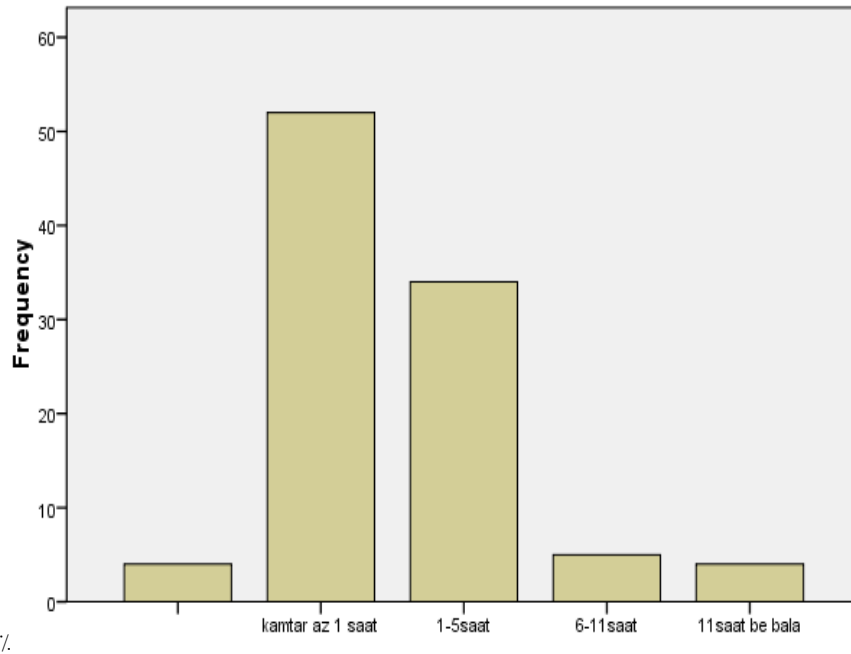
نمودار ۴. نوع دسترسی دانشجویان به کامپیوتر نمودار فراوانی

طبق جدول ۵ از ۹۹ دانشجوی پاسخگو ۷۷ نفر استفاده از کامپیوتر شخصی ۱۶ نفر نیز به صورت استفاده عمومی در دانشگاه و تعداد ۳ نفر زمان حضور در منزل دوستان و ۲ نفر نیز به صورت حضوری در کافی نت (ممکن است به علت عدم داشتن کامپیوتر) از کامپیوتر استفاده می کنند که در میزان دسترسی بودن ابزار استفاده از شبکه های اجتماعی تاثیر بالایی دارد.

- توزیع به تفکیک میزان زمان استفاده از شبکه های اجتماعی توسط دانشجویان :

جدول ۶. فراوانی میزان زمان استفاده از شبکه های اجتماعی

مدت استفاده	فراوانی	درصد	درصد فراوانی	درصد تجمعی
کمتر از ۱ ساعت	۵۲	۵۲,۵	۵۲,۵	۵۶,۶
۱ ساعت تا ۵ ساعت	۳۴	۳۴,۳	۳۴,۳	۹۰,۹
۶ ساعت تا ۱۱ ساعت	۵	۵,۱	۵,۱	۹۶,۰
۱۱ ساعت به بالا	۴	۴,۰	۴,۰	۱۰۰,۰
مجموع	۹۹	۱۰۰,۰	۱۰۰,۰	

مودار ۵. فراوانی میزان زمان استفاده از شبکه‌های اجتماعی

طبق داده‌های جدول ۶ و نمایش نمودار ۵ بیشترین زمان استفاده از شبکه‌های اجتماعی در بین دانشجویان کمتر از ۱ ساعت با ۵۲٪ و کمترین زمان استفاده ۱۱ ساعت به بالا با ۱/۵٪ است. زمان استفاده از شبکه‌های اجتماعی با مقدار زمان ۱ تا ۵ ساعت و ۶ تا ۱۱ ساعت به ترتیب در رده دوم و سوم قرار می‌گیرد.

جدول شماره ۷: به نظر می‌رسد بین گرایش جوانان به شبکه‌های اجتماعی و محیط خانواده رابطه معناداری وجود دارد:

۱۶۷	ضریب همبستگی پیرسون	بررسی رابطه گرایش به شبکه‌های اجتماعی و محیط خانواده
۱۱۸	سطح معناداری	
۱۰۰	تعداد نمونه	

در این فرضیه که از (مشاخره والدین در خانواده، فرار از کارهای محوله در خانه، عدم درک صحیح دانشجو توسط خانواده و اختلافات بین والدین) در پرسشنامه طراحی شده جهت سنجش مورد استفاده قرار گرفته شده بود با ضریب ۰/۱۶، در سطح معناداری ۰/۰۵ مورد تایید قرار نمی‌گیرد.

جدول ۸: به نظر می‌رسد بین گرایش به شبکه‌های اجتماعی و نوع دوستان رابطه معناداری وجود دارد:

۰,۵۶۴	ضریب همبستگی پیرسون	بررسی رابطه گرایش به شبکه‌های اجتماعی و نوع دوستان
۰,۰۰۰	سطح معناداری	
۱۰۰	تعداد نمونه	

با استفاده از شاخص (تنهایی درخانه، برقراری رابطه با جنس مخالف، یافتن دوستان جدید) رابطه بین گرایش به شبکه‌های اجتماعی و نوع دوستان مورد سنجش قرار گرفت که با ضریب ۰,۵۶۴ در سطح معناداری ۰,۱٪ این فرضیه مورد تایید قرار می‌گیرد و نشان می‌دهد که یکی از عوامل گرایش دانشجویان این دانشگاه به شبکه‌های اجتماعی مجازی انتخاب و حضور نوع دوستان در زندگی ایشان می‌باشد.

جدول ۹: به نظر می‌رسد بین گرایش جوانان به شبکه‌های اجتماعی و منطقه‌ی سکونت رابطه معناداری وجود دارد:

۰,۲۹۵	ضریب همبستگی پیرسون	بررسی رابطه گرایش به شبکه‌های اجتماعی و منطقه مسکونی
۰,۰۰۶	سطح معناداری	
۱۰۰	تعداد نمونه	

سنجش این فرضیه نیز بانوع منطقه سکونت، (مترائ منزل مسکونی) مورد سنجش قرار گرفت که با ضریب ۰,۲۹۵ در سطح ۰,۱٪ صدم اطمینان بر حسب سنجش آزمون پیرسون مورد تایید قرار می‌گیرد.

جدول ۱۰: به نظر می‌رسد بین گرایش جوانان به شبکه‌های اجتماعی و محیط آموزشی رابطه معناداری وجود دارد:

۰,۵۵۷	ضریب همبستگی پیرسون	بررسی رابطه گرایش به شبکه‌های اجتماعی و محیط آموزشی
۰,۰۰۰	سطح معناداری	
۱۰۰	تعداد نمونه	

در این فرضیه نیز محیط آموزشی بر حسب (مدت زمان استفاده از شبکه‌های اجتماعی، بر قراری ارتباط علمی با اساتید، نوع رشته تحصیلی دانشجویان، دسترسی به اطلاعات علمی) مورد آزمون و پرسش از دانشجویان قرار گرفته بود که طبق تحلیل نظر دانشجویان با ضریب ۰.۵۵، در سطح ۰.۱، مورد تایید قرار گرفته است.

نتیجه‌گیری :

تحقیق حاضر با هدف بررسی عوامل اجتماعی بر میزان گرایش به شبکه‌های اجتماعی در بین دانشجویان دانشگاه پیام‌نور انجام گرفت. بر این اساس حضور گروه دوستان در کنار دانشجو یکی از عواملی است که در گرایش دانشجو به این شبکه‌ها نقش اساسی ایفا می‌کند. دانشجو با حضور در کنار دوستان خود از فناوری‌های روز دنیا و ساخت و عضویت در انواع شبکه‌ها مطلع می‌گردد و با کمک دوست خود به سمت این فناوری‌ها کشیده می‌شود. در گروه‌های همسالان و دوستان دانشگاه با استفاده از تکنولوژی‌های به روز تلفن‌های همراه دسترسی به این امکانات و یافتن دوست برای اضافه کردن به لیست شبکه‌ی خود آسانتر می‌شود. دانشجو با حضور بیشتر در کنار دوستان نه حضور فیزیکی بلکه به صورت مجازی موجب فاصله گرفتن از اعضای خانواده می‌گردد. ایجاد ارتباط با جنس مخالف و دوستی‌های بی مورد و ناشناخته باعث افزایش دامنه دوستی‌ها در لیست مخاطبان دانشجو و جوانان ما در شبکه‌های اجتماعی می‌گردد و دانشجو به جای پرداختن به امور مهم‌تر و پیشرفت و ارتقاء سطح یادگیری دروس به بررسی و هم صحبتی با مخاطبان خود می‌پردازد. پدران و مادران نا آگاه از فعالیت‌های فرزندان خود چه به علت داشتن مشغله‌های کاری یا بی سواد بودن یا عدم اطلاع از محیط‌ها و شبکه‌های اجتماعی نیز موجب دامن زدن به این گرایش‌ها می‌گردند.

وجود و وفور امکانات در بعضی از مناطق نسبت به مناطق دیگر موجب آگاهی بیشتر دانشجویان ساکن در این مناطق و دسترسی آسانتر به این شبکه‌ها نیز می‌گردد. در مناطق مسکونی که به قول معروف پایین شهر که دارای سطح پیشرفت فرهنگی و اطلاعات عمومی پایین یا خدمات و شهرسازی آموزشی ضعیف‌تری دارد ممکن است که جوانان این مناطق اوقات فراغت خود را به جای صرف کردن و پرداختن به این شبکه‌ها در مواردی دیگر مثل انجام امور خانه و کمک به والدین یا پرداختن به مشاغل پاره وقت جهت دریافت دستمزد جهت گذراندن امور دانشگاه و تحصیلات صرف نمایند. یا اینکه به دلیل بالا بودن سطح رفاه و امکانات میزان استفاده از این تکنولوژی در برخی مناطق نسبت به مناطق سطح پایین بر اساس یافته‌های این تحقیق بیشتر است.

یکی دیگر از آزمون‌های مورد تایید به محیط آموزشی و کیفیت آن می‌پردازد. رشته‌ی تحصیلی دانشجویان و نوع رابطه با دوستان محل آموزش و حضور مربیانی که خود به گونه‌ای به عضویت این شبکه‌ها در آمده‌اند بر میزان گرایش دانشجو تاثیر می‌گذارد. چه بسا دانشجو برای رابطه برقرار کردن سریع با مربی و استاد خود یا برای تبادل علمی برخی نظریات و مسائل درسی با هم‌کلاسی‌های خود این راه را به صرفه و مورد تایید قرار داده. یا می‌توان گفت دانشجویانی که در رشته‌های ی درسی که در رابطه با فناوری و تکنولوژی‌های روز علم کامپیوتر علم می‌آموزند دارای عضویتی بیشتر نسبت به دانشجویان دیگر باشند. نوع محیط آموزشی و افرادی که در حال تحصیل در آن می‌باشند یا اساتید آنان در این رابطه موثراند. پس می‌توان نتیجه گرفت حضور دانشجو در محیط آموزش مثل دانشگاه یا مکان و منطقه‌ای که ایشان در آن زندگی می‌کنند و موجب رشد فرهنگی و اجتماعی وی می‌گردد و انتخاب نوع دوستان چه هم‌جنس و چه غیر هم‌جنس طبق تحلیل این پژوهش نقش اساسی در گرایش دانشجویان این دانشگاه به شبکه‌های اجتماعی دارد. پس والدین یا مسئولینی که به هر نحوی در خصوص رشد و بالندگی این دانشجویان و در جهت کمال علمی و ارتقاء سطح فرهنگی یا در همه زمینه‌های تعالی آنان اقدام به برنامه‌ریزی می‌نمایند باید به این سه شاخص یعنی گروه دوستان، محیط آموزشی و منطقه مسکونی آنان توجه بیشتری نمایند و با به کارگیری ابزاری مناسب مثل بنرها یا تابلوهای شهروندی که در نقاط مختلف مناطق مسکونی است یا کنترل و مشورت در خصوص گزینش دوستان توسط والدین و ارائه نکات مهم در این انتخاب توسط مربیان و نیز کیفی نمودن سطح آموزش و محیط‌های آموزش و تدوین کارگاه‌های آموزشی در خصوص شبکه‌های اجتماعی در مورد نحوه مطلوب یا استفاده کردن یا نکردن از این شبکه‌ها به یاری این جوانان بشتابند.

پس بنابر تحقیق انجام شده بر قراری ارتباط و انتخاب نوع دوستان و نیز نوع محل و منطقه‌ای که در آن دانشجویان ساکن می‌گردند چه از نظر در دسترس بودن امکانات رفاهی که توسط دولت در اختیار قرار گرفته یا میزان سطح فرهنگ استفاده از این شبکه‌ها در آن منطقه و نیز نوع محیط آموزش دانشجویان در استفاده از این شبکه‌ها تاثیر به‌سزایی دارد، که دولت و خانواده‌ها با تحلیل مفید بودن یا مورد آسیب قرارگرفتن دانشجویان در استفاده از این شبکه‌ها با

برنامه ریزی هرچه بهتر در استفاده کیفی از این فناوری در جهت رشد اخلاقی اجتماعی فرزندان دانشجوی خود ونیز ارتقاء سطح علمی و بنیه به کارگیری و طراحی و استفاده از دنیای اطلاعات مدرن در دهکده جهانی بکوشند.

منابع:

۱. اکبری، ا. (۱۳۸۹). "نقش شبکه‌های اجتماعی در ایجاد و مهار بحران‌ها"، ره آوردنور، شماره ۳۱.
  ۲. بی‌نام. <http://www.mitrc.ir/index.php/knowledge/۹۴-sna/۱۳۱>.
  ۳. بی‌نام. <http://salehin.ir/index/bpportalsVShow/۲۲۷۴۲/۶۵۱۶۸۸>.
  ۴. تافلر، آ. (۱۳۷۶). "به سوی تمدن جدید"، ترجمه: محمدرضا جعفری، نشر سیمرغ.
  ۵. سلطانی‌فر، م (۱۳۸۹). دیپلماسی عمومی نوین و روابط عمومی الکترونیک، انتشارات سیمای شرق.
  ۵. کاستلز، م (۱۳۸۰). عصر اطلاعات: ظهور جامعه شبکه ای (جلدیک)، ترجمه علی پویا، نشر طرح نو.
  ۶. معمار: ث (۱۳۹۱). "مقاله شبکه‌های اجتماعی مجازی و بحران هویت"، فصل‌نامه **مطالعات تحقیقات اجتماعی ایران**، دوره ۱، شماره ۴.
  ۷. منتظر قائم، م. (۱۳۸۱). دموکراسی دیجیتال و حکومت الکترونیکی، علوم اجتماعی دانشگاه تهران، دوره ۱۹، شماره ۱۹.
  ۷. وبستر، فرانک (۱۳۸۰). "نظریه‌های جامعه اطلاعاتی"، ترجمه اسماعیل قدیمی، انتشارات قصیده سرا.
۸. Boyd, D. M., & Ellison, N. B. (۲۰۰۷). "Social network sites: definition, history, and scholarship", *Journal of Computer-Mediated Communication*, Vol. ۱۳ (۱), pp: ۲۱۰-۲۳۰.
۹. Habermas, J. (۱۹۸۹), *The Structural Transformation of the Public Sphere*, Cambridge: The MITP.
۱۱. McCarthy, T. (۱۹۷۸), *The Critical Theory of Jurgen Habermas*, Cambridge, MA: The MIT press.
۱۲. Pempek, T., & et al. (۲۰۰۹). "College students' social networking experiences on Facebook", *Journal of Applied Developmental Psychology*, Vol. ۳۰, pp: ۲۲۷-۲۳۸.